

ROZKŁAD MATERIAŁU NAUCZANIA I PLAN WYNIKOWY KLASA V SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Podstawa programowa, opublikowana w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 roku, wprowadziła nowy system nauczania i wychowania. Zostały w niej określone cele kształcenia sformułowane w języku wymagań ogólnych oraz treści nauczania i oczekiwane umiejętności uczniów wyrażone w języku wymagań szczegółowych.

Ponieważ wymagania ogólne (ujęte w trzech obszarach: I. Chronologia historyczna, II. Analiza i interpretacja historyczna, III. Tworzenie narracji historycznej) odnoszą się do umiejętności nabywanych w toku całego kształcenia historycznego, plan wynikowy uwzględnia tylko wymagania szczegółowe dotyczące poszczególnych jednostek lekcyjnych.

Cele i materiał poszczególnych tematów zostały sformułowane w ujęciu operacyjnym i zakwalifikowane na poziomy wymagań: podstawowy (P) i ponadpodstawowy (PP).

Przedstawiony plan wynikowy jest jedynie propozycją rozwiązań metodycznych, z której nauczyciel może skorzystać, dostosowując ją do kryteriów oceniania sporządzonych na potrzeby jego uczniów.

PUNKT PODSTAWY PROGRAMOWEJ	TEMAT	LICZBA GODZIN	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM		
			ZAPAMIĘTYWANIE	ROZUMIENIE	UMIĘTNOŚCI
	Czego będziemy się uczyć w klasie V szkoły podstawowej?	1	Zapoznanie uczniów z tematyką zajęć i przedmiotowym systemem oceniania. Omówienie zasad kontroli i oceny osiągnięć ucznia.		
III. 2) [wymaganie szczegółowe dla klas V-IV]	1. Czas w historii	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposób mierzenia czasu, którym posługują się ludzie w Europie (P), • wydarzenie, które dało początek obowiązującemu w Europie systemowi datacji (P), • rzymski system zapisywania liczb (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: nasza era (n.e.), przed naszą erą (p.n.e.), wiek (stulecie), tysiąclecie, historia, prehistoria, epoka (P), chronologia (PP), • zasady ustalania wieku i połowy wieku dla danego wydarzenia historycznego (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym historia różni się od prehistorii (P), • wymienić epoki należące do prehistorii i historii (P), • przedstawić ramy chronologiczne epok historycznych (P), • wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie, że podział na epoki jest umowny (PP).
I.1)	2. Od myśliwych do rolników	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne epoki paleolitu i neolitu (PP), • podstawowe zajęcia ludzi epoki paleolitu i neolitu (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: paleolit (starsza epoka kamienna), neolit (młodsza epoka kamienna), rewolucja neolityczna, rzemiosło (P), • znaczenie rewolucji neolitycznej (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie obszar Bliskiego Wschodu (P), • scharakteryzować epokę paleolitu i neolitu (PP), • wymienić najważniejsze informacje dotyczące warunków życia ludzi w epoce paleolitu i neolitu (PP), • porównać koczowniczy tryb życia z osiadłym (P), • wyjaśnić, dlaczego zmiany w sposobie życia ludzi epoki neolitu nazwano rewolucją neolityczną (PP), • wyjaśnić skutki rewolucji neolitycznej (P).

I.2)	3. Cywilizacje Sumerów, doliny Indusu i Chin	1 (2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy rzek, nad którymi powstały pierwsze cywilizacje (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Mezopotamia, Żyzny Półksiężyc, pismo obrazkowe (P), społeczeństwo, cywilizacja, podział pracy, miasto-państwo (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Żyzny Półksiężyc (P), • wymienić wspólne cechy pierwszych cywilizacji (P), • wyjaśnić, w jaki sposób narodziła się cywilizacja Sumerów (PP), • zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii), cywilizacje nad wielkimi rzekami (Indie i Chiny) (P), • wymienić osiągnięcia Sumerów (PP), • przedstawić dokonania mieszkańców doliny Indusu oraz Chin (PP).
I.2), I.3), I.4)	4. Starożytny Egipt	1 (2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • system sprawowania władzy w Egipcie (P), • organizację społeczeństwa w starożytnym Egipcie (P), • rodzaje pisma stosowane w starożytnym Egipcie (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: państwo, faraon, monarchia, pisarz, hieroglify, papirus (P), ustrój, monarchia despotyczna, danina, wezyr, prowincja (PP), • z czego wynikała i na czym polegała nieograniczona władza faraona (PP), • na czym polegała trudność w posługiwaniu się pismem hieroglificznym (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizację starożytnego Egiptu (P), • przedstawić warunki naturalne panujące w Egipcie (P), • dostrzec zależność między położeniem geograficznym a narodzinami cywilizacji egipskiej (PP), • umiejscowić w czasie istnienie monarchii w Egipcie (P), • scharakteryzować funkcjonowanie państwa egipskiego (PP), • wytłumaczyć, co oznacza stwierdzenie, że Egipt był darem Nilu i jakie znaczenie miała ta rzeka dla starożytnego Egiptu (P), • wymienić uprawnienia faraona (PP), • scharakteryzować strukturę społeczeństwa w Egipcie (PP), • wyjaśnić, jaką rolę w państwie egipskim odgrywali pisarze (PP), • rozpoznać starożytne pismo egipskie (P).

I.3)	5. Wierzenia starożytnych Egipcjan	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • głównych bogów starożytnego Egiptu (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: politeizm (wielobóstwo), mumia, piramida (P), balsamowanie, sarkofag, sąd Ozyrysa, tzw. Księga Umarłych (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system wierzeń w Egipcie (P), • wyjaśnić, jaką rolę w wierzeniach Egipcjan odgrywał faraon (PP), • opowiedzieć, w jaki sposób faraonowie próbowali zapewnić sobie życie wieczne (PP), • przedstawić jedną z teorii na temat sposobu, w jaki budowano piramidy (PP), • przedstawić wyobrażenia Egipcjan na temat życia pozagrobowego (PP), • wymienić etapy procesu mumifikacji zwłok (PP), • omówić poszczególne etapy sądu Ozyrysa nad duszą zmarłego Egipcjanina (PP).
I.2), I.3)	6. Starożytny Izrael	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Abrahama, Dawida, Salomona (P), • daty związane z dziejami Żydów (PP), • symbole judaizmu (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Biblia, monoteizm (jedynobóstwo), Stary Testament, Nowy Testament, Ziemia Obiecana, Izrael, judaizm, Dekalog (P), Biblia hebrajska, tzw. niewola babilońska, Tora (PP), • dwoistość znaczenia słowa Żydzi (P), • z czego wynika ostrożność, z jaką historycy podchodzą do Biblii jako źródła historycznego (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie pierwsze siedziby Żydów (P), • wyjaśnić znaczenie Biblii (PP), • wyjaśnić różnicę między monoteizmem a politeizmem (P), • podać różnicę między Biblią hebrajską a Biblią chrześcijańską (PP), • wskazać na mapie Palestynę, królestwo Judy, królestwo Izraela oraz Jerozolimę (P), • opowiedzieć o losach narodu żydowskiego (PP), • scharakteryzować system wierzeń w starożytnym Izraelu (P), • ocenić znaczenie Biblii w dziejach ludzkości (PP).
	Początki cywilizacji (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			

I.2), I.3), I.4)	7. Demokracja ateńska	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Peryklesa (P), organizację społeczeństwa w Atenach peryklejskich (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, rada pięciuset, sąd ludowy, ostracyzm (P), Hellada, Hellenowie, barbarzyńcy (PP), dłaczego Grecy nie utworzyli jednego państwa (PP), na czym polegała demokracja ateńska (P), na czym polega wyjątkowość demokracji ateńskiej (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie Grecję i Ateny (P), scharakteryzować organizację polityczną starożytnej Grecji (PP), umieścić w czasie powstanie i rozwój demokracji ateńskiej (P), scharakteryzować system sprawowania władzy w Atenach peryklejskich (PP), przedstawić procedurę ostracyzmu (PP), scharakteryzować strukturę społeczeństwa Grecji (PP), porównać pozycję mężczyzny, kobiety i niewolnika w społeczeństwie ateńskim (PP), dostrzec różnice między demokracją ateńską a demokracją współczesną (PP).
I.3)	8. Mitologia grecka	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejszych bogów greckich (P) oraz dziediny życia i zajęcia, którym patronowali (PP), bohaterów mitów greckich: Prometeusza, Heraklesa (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: bogowie olimpijscy, mitologia, mit, heros, Hades (P), Chaos, Tartar, wyrocznia, Pytia (PP), rolę, jaką w greckiej religii odgrywała mitologia (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie Olimp (P), wyjaśnić, jak mieszkańcy Grecji wyobrażali sobie bogów (P), przedstawić wyobrażenia Greków na temat życia po śmierci (PP), scharakteryzować system wierzeń w Grecji (PP), zlokalizować na mapie Delfy (P), wytłumaczyć, w jakim celu Grecy korzystali z wyroczni (PP), wymienić główne cechy religii starożytnych Greków (P).
I.3), I.5)	9. Na olimpijskim stadionie	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 776 p.n.e. (P), zasady obowiązujące zawodników uczestniczących w starożytnych igrzyskach olimpijskich (PP), dyscypliny sportowe rozgrywane podczas starożytnych igrzysk olimpijskich (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: igrzyska olimpijskie, olimpiada, dyscypliny lekkoatletyczne, ciężka atletyka, wieniec oliwny (P), pokój boży, atleci, gimnazjon, stadion (PP), cele wychowania starożytnych Greków (PP), rolę i charakter igrzysk organizowanych w starożytnej Grecji (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy starożytnych igrzysk olimpijskich (P), wskazać na mapie Olimpię (P), przedstawić zasady organizacji igrzysk (PP), wskazać budowle odnoszące się do sportowego i religijnego charakteru igrzysk (PP), przedstawić przebieg igrzysk olimpijskich (PP), przedstawić najważniejsze podobieństwa i różnice między igrzyskami rozgrywanymi w starożytności i współcześnie (P), dostrzec na przykładzie igrzysk olimpijskich wpływ starożytności na współczesność (P).

1.5)	10. Co zawdzięczamy starożytnym Grekom?	2	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Fidiasza, Homera, Sokratesa (P), Myrona, Sofoklesa, Archimedesesa, Hipokratesa (PP). 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Akropol, Partenon, tragedia, komedia, filozofia (P), maska, filozofowie przyrody (PP), • co oznacza stwierdzenie Sokratesa: <i>Wiem, że nic nie wiem</i> (P). 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd ateńskiego Akropolu (P), • przedstawić dokonania Greków w dziedzinie architektury i teatru (P), • opowiedzieć o okolicznościach narodzin teatru (PP), • opisać wygląd starożytnego teatru greckiego (PP), • wskazać różnice między grecką tragedią a komedią (P), • wskazać wyrazy pochodzenia greckiego obecne we współczesnym języku polskim (PP), • streścić <i>Iliadę</i> i <i>Odyseję</i> (PP), • wyjaśnić, czym zajmowali się pierwsi filozofowie (P), • omówić działalność Sokratesa (PP), • wymienić najważniejsze osiągnięcia naukowe starożytnych Greków (PP), • dostrzec wpływ kultury starożytnej Grecji na współczesną kulturę (P), • ocenić dokonania starożytnych Greków (PP).
	Starożytna Grecja (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			

I.2), I.4)	11. Od republiki do cesarstwa	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 753 p.n.e., ok. 500 p.n.e. (P), 49 p.n.e., 30 p.n.e. (PP), • postacie: Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta (P), • bohaterów mitów rzymskich: Romulusa i Remusa (P), • legendę o założeniu Rzymu (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Imperium Rzymskie, legion, imperium, republika, zgromadzenia ludowe, konsulowie, senat, senatorowie, trybun ludowy, prawo weta, cesarstwo (P), arystokracja (PP), • różnice w sposobie rządzenia państwem w okresie istnienia republiki i cesarstwa (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Italię i Rzym (P), • określić zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego w II w. n.e. (P), • opowiedzieć o organizacji armii rzymskiej (PP), • wymienić elementy uzbrojenia rzymskiego legionisty (P), • zlokalizować w czasie okres istnienia monarchii w Rzymie (P), • przedstawić organizację republiki rzymskiej (PP), • przedstawić organizację cesarstwa rzymskiego (PP), • porównać republikę rzymską i demokrację ateńską (PP).
I.3), I.4)	12. Społeczeństwo antycznego Rzymu	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • różne grupy wchodzące w skład społeczeństwa rzymskiego (PP), • uprawnienia kobiety i mężczyzny w rzymskiej rodzinie (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: proletariusze, niewolnik, wyzwoleniec, arystokraci (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić pozycję arystokratów i proletariuszy oraz niewolników i wyzwolenców w rzymskim społeczeństwie (PP), • wymienić najważniejsze informacje na temat trybu życia arystokratów, proletariuszy, niewolników i wyzwolenców (PP), • opowiedzieć o wyglądzie Rzymu w starożytności (PP), • przedstawić warunki życia mieszkańców starożytnego Rzymu (P), • przedstawić stosunek Rzymian do niewolników (P), • opowiedzieć o życiu rzymskiej rodziny (PP).

I.5)	13. Osiągnięcia starożytnych Rzymian	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Wergiliusza, Horacego, Owidiusza (PP), • przykłady rozwiązań architektonicznych stosowanych przez Rzymian (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Forum Romanum, łuk architektoniczny, akwedukt, kopuła, Panteon, łuk triumfalny, termy, amfiteatr, igrzyska, gladiator, amfiteatr Flawiuszów (Kolosium), cyrk, łacina (P), bazylika, Circus Maximus, języki romańskie (PP), • znaczenie dróg w starożytnym Rzymie (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd Forum Romanum (PP), • scharakteryzować osiągnięcia starożytnego Rzymu (PP), • wyjaśnić, do czego służyły termy, amfiteatry, cyrki i akwedukty (P), • przedstawić sposób budowy akweduktu (PP), • wyjaśnić, w jaki sposób Rzymianie budowali drogi (PP), • zinterpretować sformułowanie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i> (PP), • przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli literatury rzymskiej (PP), • dostrzec na przykładzie prawa rzymskiego i łaciny wpływ starożytności na współczesność (P).
I.3), I.6)	14. Narodziny chrześcijaństwa	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 6 p.n.e., 30 n.e., 64, 313, 380 (P), • postacie: Jezusa Chrystusa (P), św. Pawła, św. Piotra, Nerona, Konstantyna Wielkiego (PP), • wybranych bogów rzymskich i ich greckich odpowiedników (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: tolerancja religijna, Ewangelia, chrześcijaństwo, apostoł, Kościół, chrześcijanie (P). • przyczyny, które spowodowały, że chrześcijaństwo przetrwało mimo prześladowań (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Palestynę (P), • wymienić główne cechy systemu wierzeń starożytnych Rzymian (P), • opowiedzieć o życiu i działalności Jezusa Chrystusa (P), • opowiedzieć o narodzinach chrześcijaństwa i jego rozpowszechnianiu się w czasach starożytnych (PP), • wyjaśnić, dlaczego Żydzi i Rzymianie prześladowali pierwszych chrześcijan (PP), • przedstawić metody prześladowania pierwszych chrześcijan (P), • zlokalizować obszary rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w III–V w. (P).
	Antyczny Rzym (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			

II.2), III.3)	15. Cesarstwo bizantyjskie	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 476, 1453 (P), 395, 1054 (P), • postać: Justyniana I Wielkiego (P), • przyczyny podziału Imperium Rzymskiego na część zachodnią i wschodnią (P), • podstawowe różnice między Kościołem katolickim i Kościołem prawosławnym (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Bizancjum, Hagia Sophia, spór o pierwszeństwo w Kościele, wielka schizma wschodnia, Kościół katolicki, Kościół prawosławny (P), „Nowy Rzym”, Germanie, tzw. Kodeks Justyniana, ikona, patriarcha, klątwa (PP), • przyczyny rozłamu chrześcijaństwa (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Konstantynopol (P), • przedstawić okoliczności powstania i rozwój Konstantynopola (PP), • umiejscowić w przestrzeni zasięg i zmiany terytorialne cesarstwa bizantyjskiego (P), • wymienić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku zachodniego cesarstwa rzymskiego (P), • przedstawić okoliczności upadku cesarstwa bizantyjskiego (PP), • przedstawić dokonania Justyniana Wielkiego (PP), • ocenić postać Justyniana Wielkiego (PP), • wymienić największe osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury (P), • opisać wygląd świątyni Hagia Sophia (PP), • opowiedzieć o dokonaniach Bizancjum w dziedzinie architektury (P), • scharakteryzować relacje między wschodnimi i zachodnimi chrześcijanami (PP), • przedstawić okoliczności, w których doszło do wielkiej schizmy wschodniej (PP).
---------------	-------------------------------	---	--	---	---

II.1)	16. Początki islamu	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 622 (P), • postać: Mahometa (P), • zasady islamu (P), • przykłady osiągnięć cywilizacji arabskiej (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Arabowie, islam, muzułmanin, Koran, ramadan, dżihad (święta wojna) (P), Al-Kaba, hidżra, kalif, kalifat (PP), • wpływ religii na politykę ekspansji prowadzoną przez Arabów (PP), • rolę Arabów jako pośredników między cywilizacją Wschodu i Zachodu (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Półwysep Arabski, Mekkę i Medynę (P), • opisać warunki naturalne panujące na Półwyspie Arabskim (P), • scharakteryzować życie i wierzenia plemion arabskich przed VII w. (PP), • wyjaśnić, jak doszło do powstania islamu (PP), • scharakteryzować system religijny stworzony przez Mahometa (PP), • dostrzec związki między islamem a judaizmem i chrześcijaństwem (PP), • opowiedzieć o podbojach arabskich (P), • wyjaśnić, co zadecydowało o sukcesach podbojów arabskich (PP), • zlokalizować na mapie podboje dokonane przez Arabów od VII do IX w. (P), • zlokalizować na mapie główne ośrodki polityczne Arabów (PP), • opowiedzieć o osiągnięciach cywilizacji arabskiej (PP), • dostrzec wpływ kultury islamskiej na Europę (PP), • wskazać wyrazy pochodzenia arabskiego obecne we współczesnym języku polskim (P).
-------	------------------------	---	---	--	---

III.1)	17. Państwo Karola Wielkiego	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 756, 800 (PP), • postacie: Karola Wielkiego (P), Chlodwiga, Pepina Krótkiego (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: odrodzenie karolińskie (P), sztuki wyzwolone (PP), • przyczyny, które skłoniły Chlodwiga do przyjęcia chrztu (P), • znaczenie porozumienia między Pepinem Krótkim a papieżem dla losów obu tych przywódców (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie pierwsze siedziby Franków (P), • określić rolę chrześcijaństwa w umacnianiu państwa Franków (P), • przedstawić okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego (PP), • opowiedzieć o podbojach dokonanych przez Karola Wielkiego (PP), • przedstawić okoliczności odnowienia zachodniego cesarstwa rzymskiego (PP), • porównać Imperium Karolińskie ze starożytnym cesarstwem rzymskim (PP), • wskazać na mapie zasięg Imperium Karolińskiego (P), • scharakteryzować organizację państwa Karola Wielkiego (PP), • wyjaśnić, w czym przejawiało się odrodzenie karolińskie (P), • ocenić rolę Karola Wielkiego w rozwoju cywilizacji europejskiej (PP).
III.2)	18. Nowe państwa w Europie	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 843 (P), 955, 962 (PP), • postacie: Ottona I (P), Lotara, Karola Łysego, Ludwika Niemieckiego (PP), • postanowienia traktatu w Verdun (P), • największe zagrożenia dla wczesnośredniowiecznej Europy (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: możnowładca, Święte Cesarstwo Rzymskie, Słowianie (P), Normanowie (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności rozpadu monarchii Karola Wielkiego (PP), • zlokalizować na mapie państwa powstałe w wyniku postanowień traktatu w Verdun (P), • przedstawić sytuację polityczną w Europie od II połowy IX w. (PP), • wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa Niemiec i Królestwa Węgier (PP), • opowiedzieć o dokonaniach Ottona I (PP), • przedstawić okoliczności powstania Świętego Cesarstwa Rzymskiego (PP), • zlokalizować na mapie obszary wchodzące w skład Świętego Cesarstwa Rzymskiego (P), • scharakteryzować relacje między Słowianami a władcami niemieckimi (PP), • wymienić państwa słowiańskie utworzone w X w. (P), • zlokalizować na mapie nowe państwa powstałe w Europie od IX w. (P).

III.3)	19. Walka cesarza z papieżem	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1122 (P), 1059, 1077 (PP), • postacie: Grzegorza VII, Henryka IV (P), • postanowienia ugody w Wormacji (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: inwestytura (P), pastorał, reforma kluniacka, konklawe, kardynał, antypapież (PP), • istotę sporu o inwestyturę (P), • istotę sporu między Grzegorzem VII a Henrykiem IV (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację panującą we wczesnośredniowiecznym Kościele (PP), • przedstawić relacje między papieżem a cesarzem do X w. (PP), • wyjaśnić założenia reformy kluniackiej (PP), • przedstawić poglądy Grzegorza VII na temat pozycji papieża w Europie (P), • przedstawić poglądy Henryka IV na temat pozycji cesarza w Europie (P), • opisać przebieg sporu o inwestyturę (PP), • wyjaśnić, jaki wpływ na pozycję papieża i cesarza w Europie miał spór o inwestyturę (P).
III.4)	20. Wyprawy krzyżowe	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1095, 1096, 1099 (P), 1204, 1291 (PP), • postać: Urbana II (P), • nazwy zakonów rycerskich utworzonych przez krzyżowców (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Turcy seldżuccy, krucjata (wyprawa krzyżowa), zakon rycerski (P), krzyżowiec, rekonkwista (PP), • znaczenie Jerozolimy dla wyznawców trzech wielkich religii monoteistycznych (P), • cele istnienia zakonów rycerskich (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich Jerozolima i Palestyna znalazły się w rękach Turków seldżuckich (PP), • wyjaśnić, co wydarzyło się na synodzie w Clermont (PP), • wyjaśnić przyczyny krucjat (P), • przedstawić przebieg pierwszej krucjaty (PP), • wskazać na mapie państwa założone na Bliskim Wschodzie przez krzyżowców (P), • scharakteryzować organizację państw założonych przez krzyżowców (PP), • przedstawić przebieg i skutki czwartej wyprawy krzyżowej (PP), • przedstawić skutki wypraw krzyżowych (P).
	Czasy średniowiecza (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			

IV.1)	21. Feudalna Europa	1 (2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stany średniowiecznego społeczeństwa (P), • ramy chronologiczne feudalizmu (P), • podstawowe zasady obowiązujące w systemie feudalnym (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: stan, rycerstwo, lenno, senior, wasal, suzeren, poddany, feudalizm, hołd lenny, inwestytura, rozdrobnienie feudalne (P), ciężkozbrojny (PP), • zasady, na jakich opierała się organizacja społeczeństwa średniowiecznej Europy (P), • wpływ feudalizmu na sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną średniowiecznej Europy (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić proces kształtowania się rycerstwa (PP), • określić cechy charakterystyczne feudalizmu (PP), • przedstawić prawa oraz obowiązki seniora i wasala (P), • przedstawić zależności społeczne oparte na prawie lennym (P), • wyjaśnić, jak przebiegała uroczystość nadania lenna (PP), • ocenić funkcjonowanie systemu feudalnego (PP).
IV.3)	22. Na rycerskim zamku	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy uzbrojenia średniowiecznego rycerza (PP), • najważniejsze elementy zabudowy średniowiecznego zamku (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rycerz, turniej rycerski, rozejm boży, rycerz bez skazy, pasowanie na rycerza (P), paż, giermek (PP), • rolę Kościoła w zmianie wizerunku średniowiecznego rycerza (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie były cele organizowania turniejów rycerskich (P), • opowiedzieć o przebiegu turnieju rycerskiego (PP), • przedstawić cechy charakterystyczne wzoru osobowego średniowiecznego rycerza (P), • scharakteryzować zamek średniowieczny (PP), • wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem (PP), • opowiedzieć, jak wyglądała uroczystość pasowania na rycerza (PP), • przedstawić wychowanie dziewczynek w średniowieczu i pozycję kobiety w średniowiecznym społeczeństwie (PP).

IV.2), IV.3)	23. Średniowieczni mieszczanie i chłopci	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze budowle średniowiecznego miasta (P), • główne zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast (P), • grupy społeczne zamieszkujące średniowieczne miasto (P), • rodzaje prac wykonywanych przez średniowiecznych chłopów (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: baszta, mury miejskie, rynek, ratusz, mieszczanin, patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, cech, pańszczyzna, dziesięcina (P), prawa miejskie, czeladnik, majstersztyk, sołtys (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym różniło się średniowieczne miasto od średniowiecznej wsi (P), • opisać wygląd średniowiecznego miasta (PP), • przedstawić warunki życia w średniowiecznym mieście (PP), • scharakteryzować mieszkańców średniowiecznego miasta i ich życie (PP), • wyjaśnić, kto i w jaki sposób zarządzał średniowiecznym miastem (P), • wyjaśnić znaczenie cechów w życiu gospodarczym miasta (P), • scharakteryzować stan chłopski w średniowieczu (PP), • przedstawić warunki życia w średniowiecznej wsi (PP), • przedstawić pozycję chłopów na tle pozycji przedstawicieli innych stanów społecznych (P), • porównać kulturę miejską z kulturą rycerską (PP).
IV.3), IV.4)	24. Duchowieństwo i kultura średniowiecza	1 (2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: św. Benedykta, św. Franciszka z Asyżu (PP), • nazwy największych zakonów w średniowiecznej Europie (P), • główne zalecenia reguły zakonnej benedyktynów (PP), • cechy charakterystyczne stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze (P), • ramy chronologiczne występowania stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: średniowieczny uniwersalizm, benedyktyni, styl romański, franciszkanie, styl gotycki, ostrołuki, uniwersytet (P), reguła, zakon żebraczy (PP), • znaczenie religii i Kościoła w funkcjonowaniu średniowiecznego społeczeństwa (PP), • wkład benedyktynów w rozwój kultury średniowiecznej Europy (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić istotę średniowiecznego uniwersalizmu (P), • opisać wygląd klasztoru w Sankt Gallen (PP), • przedstawić główne założenia działalności średniowiecznych zakonów (PP), • odróżnić styl romański od gotyckiego (P), • podać przykłady budowli w stylu romańskim i gotyckim (P), • wyjaśnić przyczyny powstania uniwersytetów (PP), • wymienić miasta, w których powstały pierwsze uniwersytety (P), • ocenić rolę uniwersytetów (PP).
	Społeczeństwo średniowiecznej Europy (lekcja powtórzeniowa)	1			

	Sprawdzian wiadomości	1			
V.1), V.2)	25. Początki Polski	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: ok. 960, 966, 972 (P), • postaci: Mieszka I, Dobrawy (P), Hodona (PP), • nazwy plemion zamieszkujących ziemie polskie w IX w. (P), • grupy społeczne zamieszkujące państwo Mieszka I (PP), • ramy chronologiczne panowania dynastii Piastów w Polsce (P), • legendy dotyczące początków państwa polskiego (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Słowianie, plemię, Piastowie, Polanie, monarchia patrymonialna, družyna (P), • dlaczego o Polsce w X w. mówi się państwo Mieszka I (P), • znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka dla państwa polskiego (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację państwa Mieszka I (PP), • wyjaśnić, w jakich okolicznościach władzę na ziemiach polskich przejęli Piastowie (PP), • zlokalizować na mapie obszar państwa Polan oraz terytorium państwa Mieszka I na początku i pod koniec jego panowania (P), • wymienić najważniejsze przyczyny chrztu Polski (P), • przedstawić okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka (P), • wyjaśnić, jakie zmiany w państwie i w społeczeństwie spowodował chrzest Mieszka (P), • wymienić tereny podbite przez Mieszka I (P), • przedstawić polityczne i militarne dokonania władcy po przyjęciu chrztu (PP), • wskazać na mapie Cedynię (P).

V.3)	26. Polska Bolesława Chrobrego	1 (2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 997, 1000, 1025 (P), 1002–1018, 1004, 1018 (PP), • postacie: Bolesława Chrobrego, biskupa Wojciecha, Ottona III (P), • decyzje dotyczące organizacji kościelnej w Polsce podjęte przez papieża (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Prusowie, wyprawa misyjna, zjazd gnieźnieński, (P), wojna podjazdowa (PP), • przyczyny, które skłoniły księcia Bolesława do zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus (PP), • znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla rozwoju organizacji kościelnej i państwowej (P), • rolę i znaczenie drużyny książęcej (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg i skutki wyprawy misyjnej biskupa Wojciecha (PP), • opowiedzieć o zjeździe gnieźnieńskim (P), • wskazać na mapie arcybiskupstwo i biskupstwa utworzone w Polsce w 1000 r. (P), • ocenić skutki zjazdu gnieźnieńskiego (PP), • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-niemieckich w latach 1002–1018 (PP), • przedstawić rozwój terytorialny państwa Bolesława Chrobrego (PP), • wskazać na mapie tereny podbite przez Bolesława Chrobrego (P), • przedstawić wygląd i uzbrojenie wojownika należącego do drużyny książęcej (PP), • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wyprawy na Kijów (PP), • przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego (P), • ocenić polityczne znaczenie koronacji (PP), • ocenić dokonania Bolesława Chrobrego (PP).
V.6)	27. W najdawniejszej Polsce	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zadania drużyny książęcej (P), • przykładowe obowiązki mieszkańców najdawniejszej Polski (P), • produkty wchodzące w skład jadłospisu mieszkańców Polski (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zależności między księciem, drużyną a mieszkańcami w państwie Mieszka (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować państwo pierwszych Piastów (PP), • przedstawić organizację państwa polskiego w X i XI w. (P), • przedstawić strukturę i zadania mieszkańców Polski w X i XI w. (P), • opisać wygląd grodu na Ostrowie Lednickim (PP), • wyjaśnić, jakie było przeznaczenie grodów w państwie pierwszych Piastów (P), • przedstawić warunki życia mieszkańców Polski pierwszych Piastów (PP), • opisać życie i obyczaje mieszkańców Polski w X i XI w. (PP), • ocenić wpływ chrztu i tworzenia się państwowości polskiej na życie mieszkańców państwa pierwszych Piastów (PP).

V.3), V.4)	28. Upadek i odbudowa państwa	1 (2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1031, 1038, 1058, 1076 (P), 1039, 1079 (PP), • postacie: Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela, biskupa Stanisława (P), Brzetysława (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: powstanie ludowe (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować i ocenić dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego (PP), • wskazać przyczyny kryzysu państwa polskiego za panowania Mieszka II (P), • opisać sytuację na ziemiach polskich po śmierci Mieszka II (PP), • przedstawić skutki powstania ludowego w Wielkopolsce i najazdu Brzetysława na ziemie polskie (P), • omówić sposób utrzymania wojska, który rozwinął się za panowania Kazimierza Odnowiciela (PP), • ocenić skutki polityki Bolesława Śmiałego w stosunku do cesarza Henryka IV (PP), • synchronizować wydarzenia w Polsce z wydarzeniami w Europie Zachodniej w XI w. (P), • omówić zmiany terytorialne państwa pierwszych Piastów (PP), • przedstawić podłoże i konsekwencje konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem (P).
------------	----------------------------------	----------	---	--	--

V.5)	29. Polska Bolesława Krzywoustego	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1108, 1109, 1138 (P), 1079, 1102 (PP), • postacie: Władysław Herman, Zbigniewa, Bolesława Krzywoustego, Henryka V, Anonima tzw. Galla (P), • władców piastowskich rządzących Polską od X do XII w. (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ustawa sukcesyjna, zasada senioratu, senior, dzielnica senioralna, dzielnice dziedziczne (P), trybut (PP), • dlaczego Bolesław Krzywousty zdecydował się na odbycie publicznej pokuty po śmierci Zbigniewa (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie podział ziem polskich po śmierci Władysława Hermana (PP), • przedstawić przyczyny sporu między Bolesławem a Zbigniewem i wyjaśnić, jaki był jego finał (P), • wymienić żądania Henryka V wobec Bolesława (P), • przedstawić przebieg wojny Bolesława Krzywoustego z Niemcami (PP), • wskazać na mapie Głogów (P), • przedstawić charakter działań zbrojnych prowadzonych przez Bolesława w czasie wojny z Niemcami (PP), • ocenić dokonania Bolesława Krzywoustego (PP), • przedstawić okoliczności podboju Pomorza (PP), • wyjaśnić znaczenie Pomorza dla funkcjonowania gospodarki państwa polskiego (PP), • wyjaśnić przyczyny wydania ustawy sukcesyjnej (P), • wskazać na mapie dzielnice utworzone na mocy ustawy sukcesyjnej (P), • przedstawić założenia ustawy sukcesyjnej (P). • wskazać skutki wydania ustawy sukcesyjnej (P).
	Polska pierwszych Piastów (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			

VI.1), VI.2), VI. 3)	30. Rozbicie dzielnicowe Polski	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1228, 1230 (P), 1190, 1283 (PP), • postaci: Władysława Wygnańca, Konrada Mazowieckiego (P), • przyczyny upadku zasady senioratu (P), • ramy chronologiczne rozbicia dzielnicowego Polski (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rozbicie dzielnicowe Polski, Krzyżacy (zakon krzyżacki), Inflanty (P), • dlaczego pojawienie się Krzyżaków było zagrożeniem dla państwa polskiego (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wygnania Władysława z Polski (PP), • scharakteryzować okres rozbicia dzielnicowego (PP), • wskazać przejawy i skutki słabej obronności granic Polski w okresie rozbicia dzielnicowego (PP), • wskazać na mapie ziemie utracone przez Polskę w okresie rozbicia dzielnicowego (P), • opowiedzieć o roli Brandenburgii i celach politycznych tego państwa (PP), • przedstawić konsekwencje rozbicia dzielnicowego Polski (P), • wyjaśnić przyczyny i okoliczności pojawienia się Krzyżaków na ziemiach polskich (P), • wskazać na mapie ziemię chełmińską (P), • przedstawić rozwój terytorialny państwa krzyżackiego (PP), • scharakteryzować działalność Krzyżaków prowadzoną na opanowanych terenach (PP), • ocenić skutki sprowadzenia zakonu krzyżackiego dla państwa polskiego (PP).
VI.4)	31. Polska w XIII wieku	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Henryka Brodatego (P), • podstawowe założenia lokacji na prawie niemieckim (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czynsz, wolnizna, kolonizacja niemiecka, prawo składu (P), gospodarka towarowo-pięniężna (PP), • przyczyny, które skłaniały osadników niemieckich do przybywania na ziemie polskie (PP), • na czym polegała lokacja na prawie niemieckim (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rozwój cywilizacyjny Śląska w XIII w. (PP), • przedstawić politykę Henryka Brodatego (PP), • określić ramy czasowe kolonizacji niemieckiej (P), • wskazać na mapie obszary objęte kolonizacją niemiecką (P), • przedstawić skutki kolonizacji niemieckiej (P), • wskazać szanse i zagrożenia dla Polski i Polaków wynikające z pojawienia się dużej grupy ludności obcej językowo i kulturowo (P), • wyjaśnić, jak doszło do powstania gospodarki towarowo-pięniężnej na ziemiach polskich (PP), • dostrzec związki między rozwojem ruchu osadniczego a ożywieniem gospodarczym (PP), • przedstawić sytuację gospodarczą miast i wsi w XIII w. (PP), • wymienić towary sprzedawane przez mieszkańców Polski, a także sprowadzane do Polski ze Wschodu i z Zachodu (P).

VI.3), VI.5)	32. Dążenie do jedności państwa	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1241 (P), 1238, 1240 (PP), • postaci: Henryka Pobożnego (P), Czyngis-chana, Wincentego Kadłubka (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Mongołowie (Tatarzy) (P), • znaczenie klęski w bitwie pod Legnicą dla przebiegu procesu jednoczenia ziem polskich (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, przebieg i skutki najazdu Mongołów na ziemie polskie (PP), • porównać armię mongolską z europejskim rycerstwem (P), • opowiedzieć o przebiegu bitwy pod Legnicą (PP), • opisać uzbrojenie wojownika mongolskiego (PP), • wymienić przedstawicieli społeczeństwa polskiego, którzy popierali ideę zjednoczenia ziem polskich (P), • wyjaśnić, z jakich powodów niektóre grupy społeczeństwa popierały ideę zjednoczenia ziem polskich (P), • scharakteryzować rolę Kościoła w procesie jednoczenia ziem polskich (PP), • ocenić rolę Kościoła w utrzymaniu jedności ziem polskich (PP).
VI.5)	33. Zjednoczona Polska	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1296, 1300, 1308, 1309, 1320, 1331 (P), 1295, 1305, 1327–1332 (PP), • postaci: Przemysła II, Władysława Łokietka (P), Wacława II (PP). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rzeź Gdańska (P), starosta, proces w Inowrocławiu (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Przemysła II (PP), • wyjaśnić, jak doszło do śmierci Przemysła II (P), • wskazać na mapie zasięg terytorialny państwa Przemysła II (P), • scharakteryzować rządy Wacława II (PP), • wymienić etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka (P), • scharakteryzować relacje polsko-krzyżackie w latach 1308–1309 oraz w latach 1320–1332 (PP), • wskazać na mapie ziemie zajęte przez Władysława Łokietka i pozostające poza granicami państwa (P), • ocenić panowanie Władysława Łokietka (PP).

VII.1), VII. 2)	34. Polska Kazimierza Wielkiego	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1333, 1343, 1364, 1370 (P), 1339, 1340 (PP), • postać: Kazimierza Wielkiego (P), • najważniejsze zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego po 1333 r. (P), • wyrok sądu papieskiego w Warszawie (PP) oraz postanowienia pokoju w Kaliszu (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pokój wieczysty w Kaliszu, tolerancja religijna, uniwersytet, zjazd monarchów w Krakowie (P), proces w Warszawie, statuty praw (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować pozycję międzynarodową Polski na początku panowania Kazimierza Wielkiego (PP), • wskazać na mapie zmiany terytorialne państwa polskiego w okresie panowania Kazimierza Wielkiego (P), • scharakteryzować zmiany struktury społecznej i wyznaniowej na ziemiach polskich po zajęciu Rusi Halickiej (PP), • omówić dokonania Kazimierza Wielkiego w polityce wewnętrznej (PP), • wyjaśnić przyczyny założenia Akademii Krakowskiej (P), • przedstawić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie obronności kraju (PP), • wyjaśnić rolę Kazimierza Wielkiego w tworzeniu pozycji Polski w Europie (P), • ocenić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej i zagranicznej (PP).
	Polska rozbita na dzielnice i zjednoczona (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			

VII.3), VII.4)	35. Unia Polski z Litwą	1 (2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1370, 1384, 1385, 1386 (P), 1400 (PP), • postaci: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi Andegaweńskiej, Władysława Jagiełły (P), • wrogów Wielkiego Księstwa Litewskiego (P), • postanowienia umowy o unii zawartej w Krewie (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: unia personalna (P), bojarzy, Uniwersytet Jagielloński (PP), • korzyści wynikające z unii dla Polski i dla Wielkiego Księstwa Litewskiego (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności zawarcia unii personalnej między Polską i Węgrami (P), • przedstawić dokonania Ludwika Węgierskiego jako króla Polski (PP), • wyjaśnić przyczyny nadania przez Ludwika Węgierskiego przywileju polskiemu rycerstwu (PP), • wskazać na mapie państwo polsko-węgierskiej powstałe w wyniku unii personalnej oraz Wielkie Księstwo Litewskie (P), • przedstawić najważniejsze problemy Wielkiego Księstwa Litewskiego w XIV w. (PP), • wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej (P), • wskazać na mapie państwo polsko-litewskie po zawarciu unii (P), • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do odnowienia Akademii Krakowskiej (PP), • ocenić znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej (PP).
VII.6)	36. Wielka wojna z zakonem krzyżackim	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1409–1411, 15 VII 1410, 1411 (P), • siły walczące w bitwie pod Grunwaldem po stronie polsko-litewskiej oraz krzyżackiej (P), • postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wielka wojna, pierwszy pokój toruński (P), • dlaczego unia polsko-litewska negatywnie odbiła się na sytuacji politycznej zakonu krzyżackiego (PP), • znaczenie polsko-litewskiego zwycięstwa pod Grunwaldem (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić relacje między Polakami i Litwinami a Krzyżakami po zawarciu unii (PP), • wyjaśnić przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Jagiełły (P), • opisać wygląd zamku krzyżackiego w Malborku (PP), • wyjaśnić okoliczności wybuchu wielkiej wojny z zakonem krzyżackim (P), • przedstawić przebieg bitwy pod Grunwaldem (PP), • wskazać na mapie Grunwald (P), • wyjaśnić przyczyny klęski Krzyżaków pod Grunwaldem (PP), • dostrzec dysproporcje między zwycięstwem grunwaldzkim a postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego (PP), • wskazać na mapie miejsca związane z postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego (P), • ocenić skutki wielkiej wojny dla państwa polsko-litewskiego oraz dla zakonu krzyżackiego (PP).

VII.1), VII.3), VII.5), VII.6)	37. Synowie Jagiełły	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1444, 1453, 1454, 1466 (P), 1434, 1440, 1447, 1462 (PP), • postacie: Władysława Warneńczyka, Kazimierza Jagiellończyka (P), • okres, w którym istniała w Polsce monarchia dziedziczna (P), • postanowienia drugiego pokoju toruńskiego (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: monarchia dziedziczna, monarchia elekcyjna, Związek Pruski, inkorporacja, wojna trzynastoletnia, pospolite ruszenie, drugi pokój toruński, lenno, Prusy Zakonne, Prusy Królewskie (P), Turcy osmańscy, wojsko najemne (PP), • charakter monarchii Jagiellonów (P), • znaczenie klęski warneńskiej dla unii Polski z Węgrami oraz z Litwą (PP). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegało zagrożenie tureckie w Europie w XV w. (PP), • lokalizować na mapie imperium Turków osmańskich i państwa zagrożone ich najazdem (PP), • przedstawić okoliczności zawarcia drugiej unii Polski z Węgrami (PP), • przedstawić przebieg wojny z Turcją (PP), • wyjaśnić okoliczności klęski w bitwie pod Warną (PP), • wymienić przyczyny wybuchu wojny z Krzyżakami (P), • zanalizować przyczyny i skutki wystąpienia Związku Pruskiego przeciw Krzyżakom (PP), • przedstawić przebieg wojny trzynastoletniej (PP), • wskazać na mapie tereny odzyskane przez Polskę w wyniku wojny trzynastoletniej (P), • ocenić znaczenie odzyskania Pomorza Gdańskiego i ujścia Wisły dla dalszego rozwoju państwa polskiego (PP).
--------------------------------	-------------------------	---	--	---	---

VII.7)	38. Od rycerstwa do szlachty	1 (2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1374, 1422, 1430, 1433, 1454, 1505 (PP), • treść przywilejów koszyckiego i cerekwicko-nieszawskiego oraz wydanych w Czerwińsku, Jedlni i Krakowie (P), • stany sejmujące w sejmie walnym oraz ich uprawnienia (P), • treść konstytucji <i>Nihil novi</i> (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przywilej, przywilej koszycki, przywilej cerekwicko-nieszawski, szlachta, przywilej szlachecki, sejmiki szlacheckie, posłowie, sejm walny, monarchia stanowa (P), konstytucja (ustawa sejmowa), ustrój monarchiczno-szlachecki (PP), • wpływ przywilejów na proces przekształcania się rycerstwa w szlachtę (PP), • związek między nadawanymi szlachcie przywilejami a jej rosnącą pozycją polityczną w państwie (PP), • rolę i znaczenie szlachty w kształtowaniu ustroju Polski (PP), • relacje między instytucjami sprawującymi władzę w Polsce (PP), • znaczenie uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> (PP), • przyczyny słabości miast i mieszczaństwa w Polsce (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wpływ przywilejów na pozycję króla w Polsce (P), • wyjaśnić, dlaczego wykształciła się polityczna reprezentacja stanu szlacheckiego (P), • scharakteryzować rozwój uprawnień stanu szlacheckiego (PP), • opisać sposób funkcjonowania sejmików szlacheckich (PP), • przedstawić okoliczności wykształcenia się sejmu walnego (PP), • opisać wygląd XVI-wiecznych przedstawicieli stanu szlacheckiego (PP), • opisać wygląd XVIII-wiecznego dworu szlacheckiego (PP), • wyjaśnić organizację oraz sposób działania sejmu walnego (PP), • wyjaśnić, dlaczego w Polsce nie doszło do wykształcenia się monarchii stanowej (P), • scharakteryzować ustrój Polski od XVI do XVIII w. (PP), • ocenić wpływ rosnącej pozycji szlachty na pozycję króla i innych stanów społecznych (PP).
--------	---------------------------------	----------	--	---	--

VII.4), VII.5)	39. Polska i Litwa w XV wieku	1 (2)	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Wita Stwosza, Pawła Włodkowica, Jana Długosza, Mikołaja Kopernika (P), • sytuację przedstawicieli innych religii i wyznań w Europie Zachodniej (PP), • główne narodowości i wyznania w Polsce średniowiecznej (P). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: tolerancja religijna (P), szkoła parafialna, szkoła katedralna, stypendium (PP), • przyczyny istnienia tolerancji religijnej w Polsce (P). 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać rozwój cywilizacyjny ziem polskich i Europy Zachodniej w średniowieczu (P), • przedstawić strukturę i funkcjonowanie średniowiecznego szkolnictwa (PP), • ocenić rolę Kościoła w systemie edukacji w średniowieczu (PP), • opisać wygląd ołtarza Wita Stwosza (PP), • przedstawić dorobek kultury schyłku średniowiecza w Polsce (P), • scharakteryzować działalność Akademii Krakowskiej w okresie późnego średniowiecza (PP), • przedstawić dokonania Pawła Włodkowica, Jana Długosza i Mikołaja Kopernika (P), • scharakteryzować społeczeństwo Polski późnego średniowiecza (PP).
	Polska i Litwa (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian wiadomości	1			